

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

у співпраці з

Житомирський державний технологічний університет (Україна)

Providence Group (Торонто, Канада)

Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii (Познань, Польща)

Adamas University (Кольката, Індія)

Sri Sai Institute of Management, Manawala (Амрітсар, Індія)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Збірник матеріалів

IX Міжнародної науково-практичної конференції,

Україна, м. Харків, 26 травня 2017 р.

Том II

ХНАДУ, 2017

УДК 339.9

*Друкується за рішенням Вченої ради факультету управління та бізнесу
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,
протокол № 3 від 18.04.2017 р.*

Організаційний комітет:

Туренко А. М.	д.т.н., професор, ректор, ХНАДУ (голова оргкомітету)
Богомолов В. О.	д.т.н., професор, заступник ректора з наукової роботи, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
Дмитрієв І. А.	д.е.н., професор, декан факультету управління та бізнесу, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
Горовий Д. А.	д.е.н., доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
Болдовська К. П.	к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, ХНАДУ (координатор конференції)
Коралєвський Якуб (Koralewski Jakub)	PhD, Rector, Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii, Познань, Польща
Паримал Чандра Бісвас (Parimal Chandra Biswas)	Dr., Director of International Relations, Adamas University, Кольката, Індія
Паславський Тарас (Paslavskiy Taras)	Director of International Relations, Providence Group, Торонто, Канада
Романчук К. В.	д.е.н., доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки, Житомирський державний технологічний університет
Санджай Кумар Бал (Sanjaya Kumar Bahl)	PhD, Director-Principal, Sri Sai Institute of Management, Manawala, Амрітсар, Індія

Сучасні тенденції розвитку світової економіки : збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції, 26 травня 2017 р. Том II. – Харків : ХНАДУ, 2017. – 222 с.

У збірнику представлено роботи науковців і практичних працівників з різних регіонів України і країн світу, в яких розглянуті можливі шляхи розв'язання сучасних проблем теорії і практики світової економіки, узагальнено й оцінено існуючу ситуацію в світовому господарстві та місці України в ньому. Особливе місце серед робіт займають проблеми розвитку експортного потенціалу, пошук оптимальної моделі конкурентоздатності й інноваційного розвитку національної економіки, забезпечення економічної безпеки держави. Значну увагу сконцентровано на теоретичних і прикладних аспектах міжнародної фінансової та банківської діяльності, іноземного інвестування, міжнародного менеджменту, маркетингу і логістики, науково-технічного обміну, проблемах людського розвитку і соціальної політики держав в умовах глобалізації, питаннях інформаційно-аналітичного забезпечення міжнародної економічної діяльності. Матеріали конференції будуть корисні для науково-педагогічних працівників, науковців, представників сфери державного управління, практичних працівників у всіх галузях світової економіки, а також аспірантів і здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей.

Всі матеріали перевірено на плагіат програмою *«ТХТ Антиплагиат»*, рівень оригінальності складає не менше 80%.

© колектив авторів
© ХНАДУ, 2017

ЗМІСТ

4. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ ТА ЛОГІСТИКИ

<i>Адамик В.В., Табачний Б.В.</i> Розвиток утилізаційної логістики в Україні на основі використання зарубіжного досвіду	8
<i>Андрешикова О.С.</i> Якісні характеристики, види та функції прибутку сільськогосподарських підприємств	9
<i>Андрос С.В., Жерносєкова О.Д.</i> Нейромаркетинг як інструмент дослідження поведінки споживачів	10
<i>Андрос С.В., Можаровська А.Ю.</i> Підвищення якості послуг як фактор успіху підприємств зв'язку в конкурентній боротьбі	11
<i>Антончук А.В.</i> Особливості сучасного стану молочної галузі Рівненської області	13
<i>Батченко Л.В., Князева Т.В.</i> Альтернативи виходу підприємства з толінгу: сутність та оцінка	14
<i>Батырова Г.</i> Особенности развития межличностных отношений в переговорном процессе в условиях глобализации	15
<i>Безгин К.С.</i> Управленческие взаимодействия: рефлексивный подход	15
<i>Бережнюк І.І.</i> Митні органи як суб'єкт забезпечення національної економічної безпеки України	17
<i>Беляєва Л.А.</i> Позитивні новації для експортних операцій	18
<i>Білошапка В.С.</i> Використання маркетингових технологій при розробці нових банківських продуктів	19
<i>Бугакова О.С., Шалай А.О.</i> Тенденції міжнародного розвитку логістики	21
<i>Бурковська А.І.</i> Зміцнення конкурентних позицій українських сільгоспвиробників на ринку ЄС	22
<i>Вернигор К.С., Комаренко А.О.</i> Міжнародний маркетинг в умовах жорсткої конкуренції	23
<i>Галунець Н.І.</i> Удосконалення системи управління аграрних формувань у напрямку розвитку євроінтеграційних процесів	24
<i>Гилка М.Д.</i> Ефективне використання земельних ресурсів – запорука сталого розвитку сільських територій	25
<i>Ніл В.</i> Analysis of modern international marketing	27
<i>Головко О.Г., Жовнір В.І.</i> Стратегічні напрями антикризового розвитку ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе»	28
<i>Голоднюк Т.С., Білак В.С.</i> Основні методичні підходи бізнес-планування	29
<i>Гончаренко О.В.</i> Напрями формування цінової політики на зовнішніх ринках	30
<i>Губар Т.Г., Каруан Тофик.</i> Методика аналізу міжнародної конкурентоспроможності регіону і впливу на неї з боку держави	31
<i>Дерюга Н.І., Скуба А.А.</i> Світова практика управління обмеженнями на виробництві	33
<i>Діян О.Є.</i> Організаційна культура готельних мереж	34
<i>Дубовик Т.В., Ортинська В.В.</i> Покоління міленіум та цифрові технології	35
<i>Єкель Г.В.</i> Методичні принципи формування організаційно-економічного механізму ефективного використання виробничих ресурсів за органічної системи землеробства	36
<i>Єрмоленко О.А.</i> Розвиток органічного виробництва як стратегічний імператив державної аграрної політики	37
<i>Єрфорт І.Ю., Збаразська Л.О.</i> Термінологічний аспект концепції smart-промисловості	38
<i>Животун А.М.</i> Управління ризиком при розробці фінансової стратегії підприємства	40
<i>Загородня Ю.В., Чорна М.В.</i> Контролінг як актуальний напрям розвитку сучасного менеджменту	41
<i>Задорожня А.В.</i> Особливості мотивації робітників, які працюють на закордонному ринку	42
<i>Ігнатенко М.М.</i> Соціальна орієнтованість стратегічного управління підприємствами	44
<i>Казанджі А.В.</i> Встановлення експортного мита на сою та ріпак як напрям розвитку олійно-жирового підкомплексу України	45
<i>Кальніцька М.О., Єрмакова А.О.</i> Рух людських ресурсів в межах міжнародної мережі готелів як інструмент підтримування організаційної культури	46
<i>Кириченко Г.В.</i> Концепція вартісного підходу до управління підприємствами	47
<i>Кібік О.М.</i> Обмеження антикризового управління в сучасній економічній діяльності	48
<i>Кіріс С.П.</i> Конкурентне середовище на ринку житлово-комунальних послуг	50
<i>Климчук С.А.</i> Формування виробничої стратегії підприємств альтернативної енергетики	51
<i>Коваль К.М.</i> Конкурентні переваги електронної комерції як складової системи світового господарства	52

Коваль С.І. Роль банківського маркетингу в стабілізації фінансово-кредитної системи країни	53
Кормишкін Ю.А. Роль міжнародних організацій у формуванні бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва	54
Кошарний В.О. Розвиток міжнародного туризму в Україні на основі державно-приватного партнерства	55
Кривченко М.В. Координація й стандартизація організаційних структур в умовах глобалізаційних процесів	56
Куліш І.М. Роль агрохолдинга у кластері сільської території	57
Лихолат О.О. Перспективи розвитку маркетингу в Україні	58
Літвінов О.С., Капталан С.М. Сутність організаційно-економічного механізму управління підприємством	60
Майорова І.М. Стратегічні перспективи логістизації економіки України	61
Манзик Ж.В. Дизайн-мислення в управлінні проектами	62
Мироненко М.А., Срібна Г.В. Особливості використання концепції Lean Production при організації виробництва в умовах ПрАТ «ЄВРАЗ-ДМЗ»	63
Михайличенко Н.М., Балик Ю.М. Проблеми розвитку міжнародного менеджменту в Україні	65
Михалюньо О.М. Особливості стратегічного планування компанії PepsiCo	66
Мірошніченко Є.О. Вплив зовнішньоекономічної діяльності на ресторанний бізнес	67
Nikitina A. Enterprises risk-management under conditions of world economy globalization	68
Нуралієв Э., Чень Цзялян. Теоретические аспекты разработки внешнеэкономической стратегии предприятия	69
Парфентьева О.Г. Шляхи визначення резервів потенціалу розвитку АТП	70
Пархоменко О.С., Ярмош О.В. Фактори розвитку малого та середнього бізнесу в Україні	71
Паславський В., Паславський Т. Створення культури промислового лобізму в Україні	73
Покровська О.В. Концепція розвитку сільських територій ЄС: досвід для України	74
Попадинець І.Р. Необхідність впровадження нових поглядів на бюджетування в управлінні підприємством через інтернет технології	75
Попова А.М. Особливості розвитку сучасної легкої промисловості України	76
Посохов І.М., Ходирєва О.О., Кабиш Г.Ю. Сучасні міжнародні стандарти ризик-менеджменту	77
Романчик М.В. Особливості функціонування системи менеджменту у сільськогосподарських підприємствах країн Європи	78
Сабо М.Д. Держава як важіль регулювання конкуренції	79
Саєнко В.Г. Пополнение спортивного ресурса аналогами менеджмента из международного пространства	80
Севрук Є.М. Джерела фінансування оборотних активів у вітчизняній та зарубіжній практиці	82
Серебринський В.Ф., Кисельова І.О. Світовий досвід підвищення конкурентоспроможності підприємств пивоварної промисловості	83
Скрипник С.В. Можливості виходу органічного бізнесу на міжнародний рівень	84
Тищенко М.М. Проблеми формування ефективної організаційної структури системи забезпечення економічної безпеки	86
Трушкіна Н.В. Щодо особливостей експортно-імпорتنих операцій зі збуту вугільної продукції України	87
Фірсова С.Г. Світові тенденції формування бренду роботодавця	88
Фоменко О.І. Сучасні проблеми розвитку міжнародного бізнесу в умовах євроінтеграції	90
Хуторна Д.М. Конкурентні переваги підприємств на ринку роздрібної торгівлі пальним України	91
Цимбал Л.І. Трансформація ролі суб'єктів інтелектуального лідерства в глобальному економічному середовищі	92
Chmut A., Fedorova T. Steps of harmonization of the interests of stakeholders of the corporation in terms of access to international markets	93
Чукурна О.П. Чинники позиціонування брендів на ринках B2B	94
Швецова І.В. Причини та наслідки міграції трудових ресурсів в Україні	96
Шумада А.Ю. Актуальні напрями розвитку міжнародної логістики	97
Yurchenko N. Cluster as a tool for improving the competitiveness of agriculture	98
Jasińska J., Barna K. «Lean management» – doskonalenie zarządzania w podmiotach leczniczych	99
Sarbjit Kaur, Sanjay Kumar Bahl Opportunities and challenges of Green Marketing in India	100

<i>Sanjay Kumar Bahl, Shamily Jaggi</i> Roadmap of a Sunshine Sector: the Indian Retail	103
<i>Sanjay Kumar Bahl, Sandeep Randhawa</i> Relationship between Occupational Stress and Organizational Effectiveness	117

5. ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

<i>Абрамович І.О.</i> Цифровий HR: міжнародні тенденції розвитку та особливості впровадження в Україні	121
<i>Баценко Л.М.</i> Оцінка ефекту від навчання	122
<i>Березовський Д.О.</i> Соціальна відповідальність людини та держави як фактор ефективного розвитку суспільства в Україні	123
<i>Берсуцька С.Я.</i> Вплив глобалізаційних процесів на стратегічний розвиток людського капіталу промислових підприємств України	124
<i>Боднар О.А.</i> Туризм як інструмент сільського розвитку в умовах глобалізації	125
<i>Васильєв М.Л.</i> Родові садиби – один з напрямів відродження України	127
<i>Вергун О.А.</i> Основні фактори мотивації працівників сфери освіти (кейс-стаді шкіл м. Житомира)	128
<i>Весела Н.О.</i> Людський капітал як чинник економічного зростання України в умовах глобалізації	129
<i>Vinska O., Tokar V.</i> Discrimination of Ukrainian hard-working women: who are the true mother-heroines?	130
<i>Вітряк Т.Б.</i> Оцінювання тривалості безробіття в Україні	131
<i>Волошенко А.В.</i> Інституціоналізація економічної корупції	132
<i>Гайдук І.С.</i> Фінансовий механізм недержавного пенсійного забезпечення	133
<i>Гаращук О.В., Євтушенко Г.І., Куценко В.І.</i> Українська економіка в умовах глобалізації: шляхи покращення в контексті досягнення сталого розвитку	134
<i>Герєга Я.Т., Ряскова О.О., Панченко А.В.</i> Проблеми працевлаштування людей з інвалідністю в Україні	135
<i>Горовий Д.А., Воронков А.О.</i> Формування людського капіталу України в умовах глобального середовища	136
<i>Данілкович Л.В.</i> Україна у світовому вимірі людського розвитку	137
<i>Данілова І.В.</i> Проблеми розвитку нетрадиційних форм зайнятості в Україні	139
<i>Данченко О.О.</i> Крюїнгові компанії України на міжнародному ринку праці моряків	140
<i>Зелінська Г.О.</i> Інтелектуальна міграція та глобалізаційні виклики	141
<i>Зюзін В.О.</i> Особливості фінансування соціальних програм ЄС в умовах глобалізаційних процесів	142
<i>Икеагуани Эммануэль Кхима.</i> Роль социальной ответственности в повышении конкурентоспособности предприятия	144
<i>Каменська О.О.</i> Проблеми та перспективи розвитку людського капіталу України в умовах глобалізації	145
<i>Кір'ян О.І., Блохіна А.О.</i> Специфіка діяльності та розвиток професіоналізму рекрутера	146
<i>Кір'ян О.І., Ігнатенко Д.В.</i> Підготовка баристи як фахівця професії «без кордонів»	147
<i>Кір'ян О.І., Михайліченко А.О.</i> Застосування теоретичних положень економіки щодо діяльності культурно-виховних закладів	149
<i>Кір'ян О.І., Скрябіна Я.О.</i> Специфіка діяльності промоутера – складності та можливі шляхи їх усунення	150
<i>Кір'ян О.І., Сотнікова Л.В.</i> Вплив держави на виховання сучасного керівника	151
<i>Козенко А.О.</i> Бюджетна децентралізація як фактор зростання ефективності регіонального економічного розвитку	152
<i>Куліков Г.Т.</i> Сучасні тенденції витрат роботодавців на робочу силу в Україні та ЄС	153
<i>Куліш І.М.</i> Особливості неорганічної модернізації сільських територій України	155
<i>Кучер А.В.</i> Україна й глобальна продовольча безпека	155
<i>Кушнір М.О.</i> До питання принципів інституційно-правового забезпечення взаємодії у публічному управлінні	157
<i>Лавриненко Л.М.</i> Інтелектуальний капітал як фактор глобалізацій	158
<i>Лінтур І.В.</i> Реформування територіальних громад у контексті системної реформи адміністративно-територіального устрою	159

<i>Михайличенко Н.М., Токарева А.О.</i> Феномен глобалізації та його вплив на розвиток державного управління	160
<i>Мостіпака О.В.</i> Людина в сучасній економічній системі	161
<i>Ор'єва К.В.</i> Глобальні проблеми застосування та розвитку управління талантами в організаціях	162
<i>Орлов В.В., Бахшлієва Ш.Б.</i> Концептуалізація змін системи мотивації праці публічних службовців	164
<i>Осадчук І.В.</i> Умови формування соціально відповідальної поведінки власників і керівників малих форм господарювання на селі	165
<i>Пилипенко К.А.</i> Інтеграція в світову продовольчу систему агропромислового комплексу України	166
<i>Плотнікова М.Ф.</i> Родові садиби – один з напрямів людського розвитку в умовах глобалізації	168
<i>Пономаренко О.І.</i> Економічна та соціальна ефективність інвестиційних капіталовкладень у розвиток зеленого туризму	169
<i>Притуляк Н.М.</i> Роль бізнес-структур у фінансовому забезпеченні подолання бідності	170
<i>Пушк-Ковальська О.О., Львович А.А.</i> Вплив безвізового режиму з ЄС на еміграцію робочої сили України	171
<i>Решевець О.В.</i> Формування розвиненої територіальної громади у сфері економічних змін: зарубіжний досвід	171
<i>Сердюк О.С.</i> Енергія як ключовий фактор розвитку суспільства	172
<i>Синюра-Ростун Н.Р.</i> Розвиток людських ресурсів в Україні: глобальні впливи та тенденції	173
<i>Тертична Л.І.</i> Людський капітал як чинник сталого розвитку	174
<i>Туль С.І.</i> Поширення електронних бірж праці в умовах віртуалізації економіки	175
<i>Цвігун І.А.</i> Демографічна безпека та соціальна політика держави в Україні	177
<i>Шепель І.В.</i> Соціальна відповідальність у суспільній та трудовій сфері	178
<i>Шостак І.В.</i> Прогнозування тенденцій на ринку праці як складова соціальної політики держави	179
<i>Штундер І.О.</i> Стійкість соціальної сфери в умовах глобалізаційних викликів	180
<i>Ярмоленко Ю.О.</i> Основні проблеми аграрної освіти України, як головної складової людського розвитку, в умовах європейської інтеграції та сталого розвитку	182
<i>Jasińska J., Branicki M.</i> Elastyczne formy pracy w organizacjach	183
<i>Шиманська К.В.</i> Значення міжнародної міграції для формування людських ресурсів країн в умовах гео економічних трансформацій в регіонах світу	184

6. ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Андрощук М.С., Дейнега І.О.</i> Сучасні підходи до оцінювання якості послуг вищої школи	186
<i>Барно П.В.</i> Системний підхід в економічній кібернетиці	187
<i>Ващишин А.О.</i> Розвиток інформаційної інфраструктури в умовах глобалізації	188
<i>Величко К.Ю., Печенка О.І.</i> Сучасні тенденції ринку електронної комерції	189
<i>Грабіліна М.В.</i> Міжнародні професійні стандарти у підготовці спеціалістів з економічних спеціальностей в контексті реалізації європейського вектору розвитку України	190
<i>Добикіна О.</i> Аналітичний підхід до оцінки конкурентного простору підприємницького потенціалу	191
<i>Догадайло Я.В., Калина Н.А.</i> Обґрунтування методу аналізу економічної результативності підприємства	193
<i>Зомчак Л.М., Марусіна В.Т.</i> Особливості прогнозування макроекономічних часових рядів	194
<i>Касатонова І.А.</i> Міжнародні інформаційні системи в галузі управління виробництвом і ресурсами	195
<i>Кір'ян С.М.</i> Списання основних засобів об'єктів державної власності	196
<i>Климчук М.М.</i> Когерентно-когезійна модель інформаційно-аналітичного забезпечення	197
<i>Коновалов Ю.О.</i> Оцінка здійснення інформування громадян щодо переміщення через митний кордон України товарів шляхом застосування електронних засобів поширення інформації	198
<i>Корчагіна В.Г.</i> Трансформація фінансової звітності ринкових суб'єктів в умовах міжнародних інтеграційних процесів	200
<i>Кудрявцева О.В.</i> Загальні вимоги до оцінки економічної безпеки	201
<i>Малиш Н.А.</i> Показники моніторингу у сфері розвитку транспортної інфраструктури України	202
<i>Малюта Л.Я.</i> Інноваційні засоби управління інформацією в системі забезпечення економічної безпеки підприємств	203

Несторишен І.В., Туржанський В.А. Запровадження інструментів пост-митного контролю в контексті адаптації вітчизняного митного законодавства до європейського	204
Палагута С.С. Концептуальна модель інформаційного забезпечення управління	205
Панасевич І.С. Моделювання динаміки розвитку підприємств	206
Пахнін М.Л. Діяльність засобів масової інформації: економічний аспект	207
Попель С.А. Особливості здійснення процедур митного контролю та митного оформлення водних транспортних засобів	208
Прус Л.Р. Інформаційна взаємодія в рамках перевезення і обробки товарів в морських портах	209
Радіонова Н.Й. Значення аналізу для управління виробничими затратами підприємства	211
Руда Т.В. Комунікативна діяльність митних органів Республіки Македонія	212
Савченко Н.М. Структурні елементи управлінського контролю	213
Савченко Р.О. Зміст управлінського контролю	214
Скалаух А.А. Інформаційне забезпечення міжнародної інвестиційної активності Одеської області	216
Стецюк Т.В. Напрями вдосконалення розрахунків з постачальниками і підрядниками	217
Філіпковська Л.О., Серова А.М. Сучасні проблеми інформаційного забезпечення зовнішнь-економічної діяльності підприємств	218
Fonarova T., Bushuiev K. Use of neural network prediction methods for making effective decisions in the management of human capital	219
Черкасова В.В. Оптимизация работы автомобильного транспорта, путем введения в процесс «B2C платежи и логистика» облачных технологий	220

6. ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ШКОЛИ

М.С. Андрощук

І.О. Дейнега, к.е.н., доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

На ринку освітніх послуг управління їх якістю здійснюється централізовано Міністерством освіти і науки України, в першу чергу за допомогою проведення ліцензування та акредитації освітніх закладів [1]. Такий адміністративний підхід ускладнює здійснення якісних змін у межах конкретних закладів освіти, змушує кращі заклади рівнятися на «золоту середину», обмежує творчість та демократичні перетворення всередині таких закладів тощо, тобто штучно стримує розвиток вільної конкуренції на ринку освітніх послуг, «вирівнюючи і причісуючи» всі освітні заклади певного рівня акредитації «під одну гребінку». Саме це, на думку авторів, є однією із причин того, що вітчизняні освітні заклади, в першу чергу це стосується вищої школи, мало відомі у світі, переважно не конкурентоздатні на світовому ринку освітніх послуг.

Функції зовнішніх стандартів забезпечення якості вищої освіти в Україні до 2014 року формально виконували: система стандартів вищої освіти, Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, Вимоги до акредитації напряму (спеціальності) підготовки фахівців за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, окремі вимоги інших нормативно-правових актів. На думку Т.В. Фінікова, О.І. Шарова [2, с. 48], ці документи за структурою, спрямованістю та цільовою установкою не суголосні встановленим ESG рамці (ESG – Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти), що обумовлює відсутність в Україні цілісної, адекватної та відповідної європейським рекомендаціям системи забезпечення якості освіти.

Як вважають польські дослідники, інструментом, за допомогою якого можна підвищити якість освіти є внутрішня система контролю її якості. Вона повинна застосовуватися до всіх етапів і аспектів навчального процесу, що проводиться на різних факультетах університетів. Основними завданнями цієї системи є: 1) забезпечення високої якості навчального процесу; 2) систематична і комплексна оцінка результатів навчання; 3) поліпшення освітніх програм у відповідності зі стратегією університету та факультету, діючих правил, рекомендацій Польської комісії з акредитації, потреби внутрішніх і зовнішніх зацікавлених сторін, в тому числі, зокрема, роботодавців; 4) поліпшення комунікації із зацікавленими сторонами, зокрема, потенційними кандидатами для проведення досліджень, студентами і роботодавцями; 5) збір та спільне використання інформації, необхідної для управління процесом освіти, включаючи поширення інформації про програми і результати навчання і діяльності, здійснюваної з метою підвищення якості освіти; 6) забезпечення належних умов для проведення занять, в тому числі інфраструктури, бібліотеки і лабораторії; 7) сприяння бажаній поведінці студентів і викладачів, які сприяють просуванню ідеї поліпшення якості освіти [3, с. 217].

Специфікою управління якістю освітніх послуг також є те, що в освітніх організаціях освітні послуги є комунікаціями, що виникають між викладачами (вчителями) та учнями (студентами). Адже сам процес навчання – це взаємодія, де кожний учасник впливає на результат. Наприклад, якщо учень (студент) не зацікавлений в отриманні знань, а відвідує заняття через причини: вимагають батьки, не має бажання працювати (краще байдикувати в аудиторії), «якщо не прийду – буду покараний» тощо, то процес комунікації не буде реалізований, якість освітньої послуги буде низька. Ідентичним буде результат освітньої комунікації, якщо вчитель (викладач) прийшов на заняття з наміром його «відбути», якщо він не може (не хоче, не вміє) зацікавити аудиторію, користується авторитарними методами впливу (вимагає тиші, беззаперечної покори тощо).

Підводячи підсумок, слід підкреслити, що питання якості освіти сьогодні набуває все більшого значення в основному за рахунок втрати унікальності цілей освіти і застосованих стандартів, часткової втрати елітності вищої освіти, труднощів, пов'язаних із управлінням вищими навчальними закладами в результаті стохастичних змін у навколишньому середовищі.

Джерелом формування думки стейкхолдерів може слугувати інформація, отримана в ході регулярних зустрічей із зацікавленими сторонами (наприклад, з представниками компаній та установ, які проводять студентам практику). Зовнішні зацікавлені сторони можуть сприяти розвитку змісту

навчального процесу, пропонуючи теми дипломних і приймаючи участь в роботі екзаменаційних комісій, на яких студенти представляють результати своїх дипломних робіт і здають випускний іспит.

Перелік посилань:

1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
2. Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження : моніторинг, дослідж. : аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, О. І. Шарова. – К. : Таксон, 2014. – 144 с.
3. Ciechomski W. Systemowe uwarunkowania podnoszenia jakości kształcenia menedżerów / W. Ciechomski // Marketing i Rynek. – 2014. – № 8. – P. 214-223.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В ЕКОНОМІЧНІЙ КІБЕРНЕТИЦІ

***П.В. Барно**, здобувач вищої освіти*

Науковий керівник: С.А. Жваненко

Бердянський державний педагогічний університет

Наявність у системах структури та окремих елементів створює необхідність виявлення певних категорій, які належать цим системам і потребують наукового пояснення. Економічним системам необхідне вивчення їх загального стану та напрямків розвитку за допомогою моделювання, яке потребує системного підходу.

Вивченню та дослідженню системного підходу в економічній кібернетиці присвячували свої праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені: О.Д. Шарапов, В.Д. Дербенцев, Д.С. Семьонов, Раселл Л. Аков, П. Чекленд, Д. Седон та інші. Проте дослідження системного підходу в економічній кібернетиці залишається актуальним, бо складність та різноманітність систем постійно зростає.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань системного підходу в економічній кібернетиці та використання методів аналізу та опису.

Системний підхід – це методологія розгляду різного роду комплексів як системи, що дозволяє глибше і краще осмислити їх сутність (структуру, принципи організації та інші особливості) для пошуку оптимальних шляхів і методів впливу на динамічний розвиток таких комплексів і побудова можливостей управління ними [1].

Системний підхід в економіці обумовлює використання математичних методів при моделюванні її перспектив. Однак його значення більш широке. Тому можна визначити системний підхід як всеосяжний комплексний підхід при вивченні будь-яких систем. Він передбачає всебічний облік специфічних характеристик відповідного об'єкту дослідження, який визначає його структуру, а отже, і організацію управління їм.

З цього можна зазначити, що системний підхід включає в себе:

- встановлення характеру взаємозв'язку елементів системи (підсистем) і каналів, по яких здійснюються зв'язки в межах системи;
- створення умов для узгодженого розвитку окремих елементів системи та досягнення тих загальних цілей, для реалізації яких вона призначена;
- створення механізму, що забезпечує це узгодження за рахунок функціонування окремих елементів системи;
- організаційну побудову органів управління, розробку методів і прийомів управління системою на основі їх моделювання.

Системний підхід до управління розвитком економічних систем набув найбільшого поширення в США і зараз використовується практично у всіх країнах світу. Він передбачає розгляд будь-якої організації як складної системи, що складається з різних підсистем (фірм, виробничих відділень, альянсів), функції яких залежать від поставлених перед кожною з підсистем цілей і завдань. Цим обумовлена класифікація підсистем, складових, організаційна структура системи [2].

Отже системний підхід – це наявність єдиної методологічної основи, яка визначає наявність особливого єдності системи із середовищем, що впливає на їх взаємодію між собою. У цьому випадку моделювання стану системи має дати інформаційну базу для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності її функціонування в зовнішньому середовищі, як у цілому, так і по окремих елементах, що входять в неї. Експерименти з моделлю в цьому випадку повинні бути спрямовані на пошук можливостей вдосконалення управлінських рішень.